

U-I-266/04, 9. 11. 2006 Področje: *Žrtve vojnega nasilja*

Pobudniki: več fizičnih oseb

Izpodbijano: Zakon o žrtvah vojnega nasilja, Zakon o popravni krivic.

Izrek: *Ugotovitev, da je Zakon o žrtvah vojnega nasilja v neskladju z ustavo. DZ mora neskladje odpraviti v roku enega leta. Pobudi glede presoje Zakona o popravni krivic pa se zavržeta.*

Dodatno: DZ in Vlada nista odgovorila; mednarodni element prisoten.

Odločitev: soglasno **(9:0)**

ZA: Čebulj, Fišer, Janko, Krisper-Kramberger, Modrijan, Ribičič, Škrk, Tratnik, Wedam-Lukić.

KRATEK POVZETEK ZADEVE:

Pobudniki so bližnji svojci oseb, ki naj bi med drugo svetovno vojno kot civilne osebe umrle nasilne smrti. Obravnavana zadeva odpira nov vidik, in sicer vprašanje izključenosti cele skupine oseb, ki bi po kriterijih Zakona o žrtvah vojnega nasilja lahko spadale v krog civilnih žrtev vojne, pa jim zakon ne omogoča priznanja statusa žrtev vojnega nasilja zgolj zato, ker okoliščin, ki jih ta zakon določa kot kriterij za priznanje statusa žrtve vojnega nasilja, niso povzročili okupator oziroma njegovi sodelavci. Ustavno sodišče je odločilo, da je zakonodajalec ravnal v nasprotju s 1. odstavkom 50. člena Ustave, s tem ko je pojem civilne žrtve vojnega nasilja omejil le na žrtve okupatorja in njegovih sodelavcev, ne pa vseh civilistov, ki so trpeli v primerljivih okoliščinah ne glede na storilca.

Ni ekonomske dimenzije.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
ZA: Čebulj, Fišer, Janko, Krisper-Kramberger, Modrijan, Ribičič, Škrk, Tratnik, Wedam-Lukić	1	1	1		

Odločba:

Družbena dimenzija v tem primeru obstaja, ker je vprašanje NOB in druge svetovne vojne nasploh del zelo močne tradicije na Slovenskem, celo mita. V obravnavani zadevi se izpostavi različna ureditev položaja žrtev vojnega nasilja, ki so obdobje druge svetovne vojne doživljale v primerljivih okoliščinah. Gre torej za razmerje ene skupine posameznikov do drugih. Na priznani status ustrezne kategorije pa zakon veže različen obseg zakonskih pravic, to torej pomeni, da ima odločitev o tem, kdo ima položaj žrtve vojnega nasilja, pomembne in širše posledice. Pri tem gre za pozicijo 2, saj Ustavno sodišče zagovarja ureditev, s katero je priznanje statusa žrtev vojnega nasilja podeljeno z zakonodajo vsem tistim, ki so bili izpostavljeni nasilju zaradi vojnih dogodkov, ne glede na to, na katera vojskujoča se stran jih je prizadela (gre za civile). Pozicija 3 ni podana, ker je urejen položaj in pravice civilnih žrtev vojne vsem enako, brez omejitev. Če imaš priznan tak položaj (oziroma je priznan svojcem pobudnikov), potem iz tega izhajajo enake pravice za vse, ki imajo tak položaj. Zakonodajalec ne sme delati razlik med njimi. Gre za premik od sredine. Ni pa to skrajni položaj, ker

Ustavno sodišče jasno pove, da je ugotavljanje, kdo je sodeloval s kom v vojni, predmet konkretnih postopkov, torej ne gre za pridobitev položaja samega po sebi, ampak za abstraktno ureditev na ravni zakonodajalca, ki je podvržena konkretnim postopkom, če je potreba.

Nasprotna odločba:

Ostala bi ureditev, po kateri se vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja zagotavlja posebno varstvo v skladu z zakonom, vendar zakonodajalec vpelje različno ureditev položaja žrtev vojnega nasilja, pri čemer izhaja iz močne opredelitve in zavesti o tem, da je žrtev lahko samo tisti, ki ga je prizadel okupator. Pozicija 5.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S		PS	
ZA: vsi ostali	1	1	0,5		

Sodbo lahko primerjamo tudi z vidika avtoritarnosti, t.j. odnos med pravicami posameznika in redom, ki ga vzpostavi država. V skladu s tem predlagam spodnjo lestvico.

- 1- Popolnoma nič ni važno, kdo je storilec, ključna je žrtev, ne glede pod katerim režimom je padla. Država tu nima nobene diskrecije za svoj izbrani red.
- 2- Popolnoma nič ni važno, kdo je storilec, ključna je žrtev, vendar ima država nekaj diskrecije za določitev, katerim kategorijam bo ta status priznala.
- 3- Sicer je ključen posameznik kot žrtev, vendar lahko država upošteva tudi določen javni interes z vidika razumevanja zgodovine in spodbujanja spomina nanjo za vzgajanje o prihodnosti.
- 4- Država lahko diskriminira med različnimi »civilnimi« žrtvami, glede na svoje razumevanje javnega reda.
- 5- Popolnoma v presoji državnih organov je, komu podeliti posebne pravice iz 1. odstavka 50. člena. Posameznik ne šteje nič.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	4	<i>Citirajo temeljne mednarodne dokumente in na njihovi podlagi v bistvu ugotovijo ustavno kršitev.</i>

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 3 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	Nerazporejeno